

تورک بوردی

تورک ادبائلی مرکزى هیئتى طرفندره نشر اولنور.

جلد ۳

کانون ثانى ۱۹۲۵

نومرو ۱۵

مستنا کوزلار

اول دو کمه لرکه ایللره بی منت آچیلور
با که کلنجه دخته افراسیاب اولور

رباضی

دو کمه کاف واوی ایله (دو کومه مک) اصلندن (دو کوم) کبی صفتدر .
نایک ضعیفه (تکمه) شکلنده فارسی یه ده کچمش ، عثمانلی متأخرین ادبایی شعرلرنده
بو شکلده قوللا مشلردر . (ایل) نفس الامرده مسکن دیمکدر . ارض معنانه
اولان (یر) کله سی ده بوندندر . (این) یعنی مفارده ده بونک اخواندنددر . (اینمک)
نزول ، ده بو اصلدندر . حق عربجه نک (اهل) و (آل) و (اول) اصلندن
(تأویل = کله بی مکانه ارجاع) ماده لری ده بو معنایه در . انسانلر روی ارضه
طاغیلمه دن اول متکلم اولدقلری آنا ، بابا ، ضمائر شخصیه ، طاغ ، صو ، مسکن
کبی استدای خلقتده تکلمی ضروری اولان کلماتده مشترکدرلر ، دینیلور .
(ایل) مکان معنانه ایکن توسیعا بر قومک سا کن اولدینی شهر ، حتی اقلیم
معنانه ، صو کرده ده او شهرده سا کن خلق معنانه اولدینی کبی باشقه شهرلرده
اوطوران باشقه خلق ، یا خود کندی طاقه سندن باشقه هر هانکی کیمسه معنالرینه ده
قوللانیلمشدر . بوراده (یابانچی آدم) معناسی مطلوبدر . (دخته افراسیاب) بروقت
ایرانی فتح ایدوب سنه لرجه اورالرده اجرای سلطنت ایدن جهاتنکیر ، صاحب هیبت
وحشمت بر تورک پادشاهنک وصفی ایکن تغایب طریقله اسمی (افراسیاب) تعبیرله
شایع اولمشدر . (افراز آب) ترکیندن قاینامشدر (افراز ، فراز = آرق جهت)
دیمکدر . (آب) صو ، (افراز آب) صویک آرق جهتی ، جیحون نهرینک او بر
طرفی معنانه که عربلرده (ماوراء النهر) دییه ترجمه ایدرک استعمال ایله مشلردر .

نفس الامرده صوبك او بر جهتی پادشاهی دیمك ایكن بعده (افراسیاب) تعیری
او پادشاه ذی حشمتك لقبی اولمشدر. اوزمانده ایران ایچنه سالدینی دهشت عصر لرجه
خلقت زبازدی اولمش ، حتی شاهنامه ده فردوسی به :

شود کوه آهن چو دریای آب
اگر بشنود نام افراسیاب

دیدیرتمشدرکه (اکر دمیردن طاغ ؛ افراسیابك آدینی ایشیتسهیدی صوبکی
اریر ، دکر اولوردی .) دیمکدر .

(دخه) اسکی تورکجه برکله اولدینی ظاهر اولان بولفظ نفس الامرده داغ
ایچندن اویمه مغاره ، این معناسنه اولوب بعده کرک مغاره ایچنده کرک برآلتینه
طاشدن طوغلادن یاییه ن (کنبه) کومبلی معناسنه وضع اولونمشدرکه اوز
تورك پادشاهلرینک نعشی و سائر اشیا و حلیاتی و حرب آلاتی وضع اولونه رق
قاپوسی طاشدن اورولور ، اوزرنده طوپراقدن تپه جکار وجوده کتیریلوردی .
بوتپه جکار بویوک تورکستانده و تورکک اجرای سلطنت ایتدیکی ایرانده ، تورانده ،
چینده ، هندستانده ، بلاد عربستانده ، آناطولیده هریرده کورولور . اکثری
اسکی خلق طرفندن آچیلوب ذی قیمت اشیا یا غما ایدیلرک دخه لرده تخریب اولنمشدر .
آناطولیده بوتپه جکاره (هویوک) دیرلر ، هپ غیرمکشوف ، غیرمعلوم برلردر .
دروننده خزینه و ذی قیمت اشیا بولونمسی حبسبله (دخه) دینه و خزینه معناسنده
ککشدر . ذاتاً (دینه) کله عربیه سنده ده بوعام و شامل معنی موجوددر .

(برهان قاطع) ترجمه سی (تبیان نافع) ده دیرکه :

« دخه - میت وضع اولنه جق سردابدر . غارده و بعض جبلده او طه طرزنده
بنا اولونوب ایچنه برقاج جنازه بردن قورلر . لحدک غیریدر . لحده دخی اطلاق
اولونور . وعموماً صندوقه موتی و خصوصاً کورخانه مجوسی معناسنده . سلاطین
واکا بفرس جاهلیت تره لری که کوه اصطخرده و اطرافنده ایدی . اوج قسم
اوزره در . بری ذکر اولنادر ، و بری طاغ اتکسنده قویوب اوزرینه طاشلر
ییغوب تپه ایدرلردی . و بری کوپ ایچنه قویوب برآلتنده دفن ایدرلردی . »

شوعبارده ایچنده کی (سرداب) حالا بغدادده وحوالیسندده موجوددر. برآلتنده کارگیر بنادرکه یازین سرین اولور. خلق بو او طه لرده اوتورورلر. (سرداب) صفک موصوفه تقدیمله یاپیلماش وصف تر کییدر که اصلی (آب سرد-صوغوق صو) دیمککن تقدیم تأخیر عملیه سی معنایه ده تأثیر ایدرک (صو صوغوتولان یر) یعنی سرین محل معنایه اولمشدر.

قونییه ده کی ساجوق سلاطین وامراسنک توربه لری هپ ایکی قاتلیدر. ایلک یرک ایچنده کی قاننده میتلر دمیردن قاریوله کبی ایسغاره لر اوزرینه کفننریله یاتیرلمشدر. بونلرک مردیونله اینیلن قاپیلری مسدوددر. ایجابنده آجیلر. برده زمین حداسنده بو کسه لن کونیدلری واردر که اوراده بر علامت اولمق اوزره اوزری چینی اوستنده یازیلرله ، نقشلرله مزین صاندوقه لری واردر. بو ؛ هرکسک کیردیکی ، زیارت ایتدیکی بنادر. برکوشه سندده محراب ، ایکی طرفنده شمعدان ، پیش تخته لرده مصحف شریف ، دیوارلرده لوحه لر ، مرحومک عصاسی ، قلیجی ، گورزی ، زرهی وسائر بولونورایدی. بونلرک قسم اعظمی جالیندی بر قسمی ده موزه لره قالدیرلدی.

قونییه ده یالکز حضرت مولانا نك واوغلی سلطان ولدك بولوندینی (یشیل قبه) ده بویله در. یعنی زیرزمینده کارگیر بنا وار. برقاج باصاماق مردیونله اینیایر. اوراده حضرت مولانا ایله اوغلی سلطان ولدك نعشی بولونور. زمین فوقنده کوردیکمز محله ایسه ایکی مرمر صندوقه اوزرنده صیرمه لی برپوشیده ایله ایکی عرفلی صارینی شامل اسکی ییچیم سیوری سکه لر واردر. اوراده برچوق ذی قیمت شمعدان ، قاندیل ، سجاده ، لوحه وسائر واردر.

وسيله جوی وصلت اولدیغیم یاره طویورمشلر

فراق ایتمشلر اما معنوی همت بویورمشلر

خواجه وحی

(بنم حقمده و خواجه وحي سنك وصالكه نائل اولمق ایچین وسیله آرایورده
 دییه جانانمه طویورمشلر . بن بویه برتشیده بولونمادیغ ایچین بور قاقدر . سویه یئر
 قفاق ایتیش اولیورلر . فقط معنی نفس الامرده بومنافقلنی یایمق سوریله حقمده
 بذل همت ایتیشلر . یعنی بنم طلبکار وصال اولمقلغ خصوصنده وسیله احضار ایتیش
 اولدیلر . البته بومسئله جانانمله سؤال وجوابی مؤدی اوله جق . بلکه بنده اوندن
 استفاده ایدرك طلب وصال ایده ییله جکم .)
 ایشته بویت بویه برچووال معنایی شاملدر .

شعار خلق لجهان شیعدی بیو قالددر
 خلوص و صدقه بدل ساده آشنالقدر
 سلیمان معنی

شعار - سوری ، معنوی علامت قارقه
 خلوص - بوراده قلب تمیزلکی ، (خلوص قلب) دیدیکمز . یوقه (عرض
 عبودیت) و خلوصکارلق معنانه دکل

سن مغبچه بی سوده نه دیرلر سه دیسونلر
 میخانه ده قال اوده نه دیرلر سه دیسونلر
 عزت معر

(مغ بچه) بچه - پیلیج دیمکدر . اسکیدن ایرانده خاه سنده شراب ساتان
 محوسینک کنج چیراغی معنانه ایدی . عثمانلیاقدده هر میخانه نك موجوسی معنانه
 اولدی . اسکیدن غلطه ده ، فزارد ، صانديق بوروندده سلاطین میخانه لر مشهور
 ایدی .

بویتده اولا استانبولی و عثمانلی سلطنتی بیقان ، نایاً آنا طولو تورکلرینک سجه سنی
 صارسان او بممول و مضر ادبیاتک بر جوق فنا لقرندن ایکسی ترویج اولونیورکه

برنجیسی اوایکرنج ویک عیب اوغلانجیغک ابا حسی وعادتا عرفان وکمال شماری
عد اولونم سیدر . ایکنجیسی ده عائله رابطه نه قارشى عدم مبالاة تشویقدر .
سن میخانه ده چیراقله ذوق و صفا کی تنظیم ایتده خایه ده بیچاره عائله که خلط
ایدرسه ایتسین ، دیمک اولیور . بومعنی هیچ شبهه یوق که عصرنده تمثال حیت
اولان والهایه مفاده وفات ایدن عزت ملا ایچین اصلا تصور اولونماز . ملا یک
اصلا ملتی بواخلاقیسزلفه تشویق تصورنده بولونماشدر . فقط زمانمک بعض
اهل قلمی نزدنده فرنیکلرک فحشیاتی تقلیداً شوق انکیز هیجان آمیز یازی یازمق
ناصل معتاد اولمشسه اوزمانده شاعرلک - علمیه جه بیله - تربیه وظرافتک ،
حق کبارلک لوازمندن ایدی . محبتلری بیله برطاقم مضامین وتلمیحات وارسال
مثله عادتا شعر منشور شکلنده ایدی .

بویله عرفا وظرفا مجلسنده صباحلره ایریشیلدیکی حالده صباح اولدیغک فرقه
بیله وارلادیقی یک چوق اولوردی . یعنی بالنفس کراتله بویله مجلسلرده بولوندی .
ادیانک بوجهتلری اعلا . فقط یک فنا جهتلری ده وار ایدی که اوده (معشوقک
مذکر اولمسی ، عیش ونوشک ، حتی لیلا ونهارا مدح وخر اولمقلک بر ادیب
ایچون ضروری ساییلیمسی ، دینک وارباب دینک استخفافی ، اخلاقله استهزا ،
قادیندن شدتله نفرت ، ایس طوفانلری وچالیشاتلری تحقیر ، سرسریلکی ، فقیرلکی
زبیدیلکی ثنا ، اهل ثروت وسامانه انواع مذمت وافترا) کبی « ادب » کلمسک
مناسنه کلیاً منافی بویله برچوق قبایحی محاسن دییه ترویج ایئرلردی . بوتون
دیوانلر بومالده سوزلرله طولودر . مثله مک الک حزین جهتی بومالده کی اشعار
احسانک برقصی ارباب سیر وسلو کدن ویاخود مشایخ صوفیه دن اهل حال ذوات
کرامدر ، دیکر برقصم مهمی ده بویله دکل ؛ فقط اونلرک اصولنجه انشاد شعر
ایدن تربیه لی ، اخلاقی ذواتدر . بویکی قسمک اشعارده کی بالاده سویله دیکم فنا
معنا آکلاشیلان شعرلردن مرادلری اصلا اوپله دکلددر . بلکه میدن ، نیدن ،
معشوقدن ، میخانه دن ، زهددن ، فقیرلکدن وسازمندن مرادلری کلیاً باشقه در .
نصوف کتابلرینه بواصطلاحار ثبت ایدلش ؛ هرکس بیلیر . اونلر بواصطلاحله

طالبلره حقایق آکلاتیرلر . طالبلرده اونلردن نیجه معارف غیبیه و حقایق لدیه اوکره نهرک واصل مرتبه کمال اولورلر . فقط چه چاره که بو حقایقه ایرمه یئلر ؛ بو شعرلری معنای ظاهرینه حمل ایدرک ضلالته کرفتار اولورلر . آنک ایچون سادات صوفیه (بزم بویه شطحات و جذبات عالمندن انشاد ایله دیکمیزی اهل ظاهرک او قوم سی حرامدر . اونلری بزم بوسوزلریمزدن منع ایتمه لیدر) دیمشیلر . چونکه اونلر بروقت زمانک ایجابی مقتضا نیجه سالکله اوکره تمک ایسته دکلی حقایق بویه کسوه مجازه بورویه رک سویه مکه مجبور اولمشیلر . زیرا حقیقی بوتون عربانلیقه سویه یه جک اولسلر امثال کثیره لری وجهله دریلری یوزوله جک ، انواع اشکنجه آلتنده جان ویره جکلر . اونک ایچون کدیلمرنجه معلوم اصولله حقایق نظرلا و نیرآ بیان ایله مشیلر . فقط دردنجی عصردن صوکره اواسکی عربلق خشوتی کچهرک اسلامک شوکتی دیار عرب خارچنده تجلی ایدنجه بوتون ارباب مسالک کی ملک صوفیه ده احیاناً بعض عصرده بعض اقلیملرده سربستلکک نائل اولمشه ده بر کره اصطلاحات صوفیه ایله سوبله مک و یارمق عادت حکمنی آملقه و ذاتاً کدشتکان پیرانک اثرینه تبعیت دخی فریضة طریقت صایلدیغندن وادی مجازه صایمغه حاجت قالمادیغی زمانلرده دخی بولسان و مشرب اوزرینه انشاد شعر اصولدن صایلمشدر . قالدی که : تعصب ازدوری هان مردفعه ده فرصت بولدجه صالدر مق طینتنده اولدیغندن وشو طوبی برعصرلق تجدد پرور و انقلاب کستر کنجدرک پک اهون بر صورتده دوچار اولدقلری تعصب صدماتنک اک مدهشترینه تام اون عصردن بری (صوفیه) و (متکلمین) و (حکما) دینلن ملت منورلری کوکس کردکلی جهته پس بللی طرز مجاز اوزره ایراد حقایقه متصوفه دیدیکمیز اصحاب طریقت هر وقت محتاج اولمش و مضطر قالمشاردر .

بو شاعرلرک برده اوچنجیسی واردر که : اونلر نه صوفیه دن ، نه ده اونلرک مقلدی اولان متصوفه دندر . عادتاً طبع موزونه مالک بر شاعردر . صوکره مبالات دینییه سی ده مفقوددر . بناء علیه : آغزبته کلن هر نوع کلمات سفیهانه بی سویلر . کوزل بر مضمون ، ظریف بر ارسال مثل ، لطیف بر تلمیح اوغرینه مغل اخلاق

وبلكه منافى دين هر سوزى ارتكاب ايلر . السنه ناسده ضرب مثل اوله حق
كوزللكده بر مضمون بولنان شاعر هيچده متصف ولماديغى حالده كندىغى
مثلا خيسلىكى ، خرسزلىغى ، سرخوشلىغى ، خاشلكى ، دناغى ، الحاصل تنزل
ايتك شاندن اولمايان فعلى ايشله مش كوسترمكده تردد ايتمز . بك مشهوردر كه
شاعر مشهور كاظم پاشا اسماعيل پاشا زاده كور حق بكه ايران شاهنه يازديغى
رقصيده دن طولانى :

— اولان حق ! سن عجم شاهنى مدح ايديم دير كن كاوور اولمشين !
ديش ، حق بك مرحوم اوچير كين صوراته برقات دها چارپيقلق ويردك
مستيزانه :

— كاظم ! بن سنك بوقادار آبدال اولديغكى بيلمه يوردم . آيول ! بن
اوقصيده مله نفى نى كچمه يه چاليدشم . كاوورلغه كيم باقار .

ديش . بوقره شاعرلك حالت روحه نى بك رعنا تصور ايلر .
بر مجلسده اكا بر عامادن بر ذاتك شراب ودلبر وصفند غايت رندانه بر شعري
اوقومش . طلبه سندن اولان اوزمانك مقتيسى اولوب زهد و صلاحله مشهور
بر ذات ديمش كه :

— سبحان الله ! خواجه مرحوم استاد مزدر . فرط تقوى ايله متصف ،
اصحاب نمونه نى بر ذات ايدى . بن امينم كه شرابك زنكى بيله اصلا بيلمز . هله
زوجه سندن باشقه قادين كورمه ديكي طيبعيدر . فقط شاعرلك باشه بلا . طبيعت
اعانه بيله ، كنجلك سابقه بيله هيچ متصف ولماديغى شيلري يازمش .

همان اكر شاعر لر بوقيلدندر . هله معشوق ، موهوم رمنتهاي حسندر . اصلا
كورولمه بن دلبره ديوانلر طولوسى خطايلر عتايلر انشاد ايديلير . انجمله دكلرى شرابك
وصفيله تحيفه لر املا ايلر لر . انجمله دن سرخوش اوله رق فرط سكرله اغيزلرينه كلن
لا بايللىك ياپارلر . مع مافيه اكر سفها سر خوشلى شهبانى حالاتى و هرفنانى بوسايده
اباحه ايله مشرودر .

ایشته (ادبیات عثمانیه) بویله غریب بر وادیده عجم ادبیاتنک مجمول عثمانلیجهیه
تطبیقندن عبارتدر که بحق تحلیلی ایچون مستقل بر کتاب یازمق ایجاب ایدرواردیانی
یازمه لیدر .

آتش عشقمی اطفایده من بحر محیط
ماجرامز بزم ای دل داخی چوق سو کتوردر

یادری

بو بیتده کی ظرافت (ماجرا) بردن زیاده آدم آراسنده کین وقوعات دیمکدر که
بوراده مطلوب اولان بودر حال بو که (ما) لفظنک عربجه (سو) معنانه کله سی
(جری) کذلک (آقان) معنانه اوله سی آتش عشقک بحر محیط ایله سیله سوندو-
رو له میه چکی میحشته مناسبتی ظاهر در که صوبه متعلق کله لردر . هله (سو کتورمک)
تعبیری اولا ، بولغور ، یرنج مقوله سندن مثلا یلاو پاییلدینی وقت مرهانی جنسک
صوقالدرمه سنده مستعمل ایکن ایوم لغوی معناسی اونوتولوب مجازی معناسی شایع
اولمشدر که (حقنده یعنی لهنده علینده بر چوق سوز سویله سیله جک بر مسئله در)
دیمکدر .

(لسان و املا مزله بالاصاله مشغول اولمق کفایتی حائر بولونمایان بعض ادبامز
لاتین حروفنی قبول ایتمکله املا مسئله سی کوکندن حل ایتدم ظننده بولونیورسده
بومسئله اوقادارجقله بیتمز . ایشک داها چوق سو کتورور یری وارد) عبارده سی
بوتبیرک واضح شاهدیدر .

دیمک که بو بیتده (اطفای - بحر - ما - جری - سو) کبی صوابله متعلقانندن
برقاچنی حاوی اولمق صورتیله (مراعات نظیر = بر برینه بکزمه بن کله لری بالالزام
ایراد ایتمک) صنعتی ، سوکره (چوق سو کتورور) تعبیری لغت جهندن
(بحر محیطده آتش عشقمی سوندوره مز . داها چوق سو اقتضا ایدر) دیمک
اولدینی کبی مجازاً (آتش عشقمک اطفاسی مسئله سی حقنده سویله نه جک داها چوق
سوز وارد) معنانه اولمقله بو بیتده توریه صنعتی ده وارد که مقصود اولکی معنای
لشوبیدن زیاده ایکنجی معنای مجازی در .

(توریه) اوستی اورتولی سوز سویله مک دیمکدر که ایکی معنا افاده ایدن برکله
و یا تعیری ایراد ایدوب اصل ایکنجی بعید کی کورونن معنایی مراد ایله مکدر :
دیدم ممکن دکللی فائل اولمق برتمناکه
دیدمی ای عاشق شوریده واز کیچ بوتمنادن

یئنده (تمنا) بیلدیکمز وضعیتده الینی آغزی ، صوکره باشی خداسنه قویار
کی یاهرق سلام ویرمک معنانه اوله رق مشهور ایکن ایکنجی مصرع نهایتنده کی
(تمنا) سلام ویرمکدن زیاده (تمنی) وطلب معنانه اولوب اصل بوایکنجی معنا
قصد اولونمشدر . یعنی (تمنای تمنی وطلب ایتمکدن واز کیچ) دیمک ایسته مشدر .
بوراده برده (کتورر) کلمه سنک املای قدیمی وارددر که لسانمز بو عرب
حروفیله یازیله لیدن بری املامزک ثابت بر صورتده یازیله مادیغک دلیلدر .
کرچه عجملرک احداث ایله دکلری (پ چ ژ ک) یعنی کاف فارسی شکلری ده
یازیلرینه قبول ایله مشلر ، حتی صاغیر کاف ، یاخود کاف نوئی ، کاف واوی ،
کاف عینی ، کاف یائی ناملری آلا تورك کافده اوستونه اوچ نقطه قویمق
صورتیله آلمشلسده حروف بو حالده دیلیمزی استیعاب ایدمه مش . چونکه
ازجمله شودرت سس ویرن تورك کافنی بر علامتله قوللامق ایسته یوب اونیده
قوللامایه رق ایجابنده بو صاغیر کافی شامل تورکجه کله یرینه عربجه ، عجمجه مقابللری
یازدقلری کی وسطده کلن فتحه ایله (ظ) کی او قونان (ض) ایله (ض)
کی او قونان (د) و یا (ط) و علی الخصوص هم صامت ، هم صائت اوله رق
قوللا نیلان بش درلو (و او) لرایچونده اشکال تنبیت ایدیله مه مشدر . [۰] مع مافیه
بونلر اصلا مشکل اولمایوب ارباب صلاحیت طرفندن علمی بر صورتده وضع
اولونه حق اشکالک مکتبلرجه ، غزته لرجه ، دوائر دولته استعمالندن عبارتدر .
بو (کتورر) کلمه سی اوتهدن بری هم (کتیرر) هم (کوتورور) معنلرینه
مشترکاً قوللانیله کلشدر .

فقط بو و بوکا نمائل اطرادسز و غیر علمی املالرک بر جوق سییلری اولوب

اك رنجى و اك حزين سبب ؛ عرقزه ، ديلمزه اهميت و برمه مك ، ملتىمك ، ديلمك ترقى و تعالىسى اصلاخاطردن بيله كچيرمه مك ، حقى خلاف دين كى تلقى ايتك كه شعورسزلفك اك قيسح مثاليدر . بوكاده استانبولده پاى تختك تمر كزى سبب اولمشدر . تاريخلرك تصريخلى و جهله استانبول تاريخك ايريشه مه ديكى دورلردن برى هان بوتون دىياك قارمه قاريشيق سجييه سز ، نه ايدىكى بايرسز آدملىر نه ملجا اولمش : هله غلظه جهته من القديم ايسز صايسز ، وطنه صيغينه ميان آدملىر طويلاشمشدر . بعدالفتح استانبول جهته دىنى علمادن ، امرادن ، تجارندن ، اصنافدن ، هله دوشيرمه قاره و دكز عسكرلىرى ، قاييقچىلر ، حامللر و ستاره هررى بر مملكتدن كلىش ، قسم اعظمى تورك عرقيله ، تورك ديلمه علاقه سز آدملردن تشكىل ايتش و بوتورك غبرى عرقدن كيمسلىر على الاكثر اك بوكك مقاملردن اك اداسنه قدر اشغال ايله مشلردر . (دينده ملت اولمز) عقیده سى ده بويله يابانچى عرقلر طرفندن خلقمك روحنه كوكلشديرلشددر . حالو كه مسئله نك اك ظالماه جهتى كويا ملت لسانه اهميت و برمن كورون عرقلر و بالخاصه دينده مقتدا اولق مختيارلغه نائل اولان عربلر كندى ملتلىرى محافظه اوغرىده تعصبك منهاسنه بالغ اولشلر . عاداتا تور كه بدل دىنى آبرى وطنداشلىرى باغىرلىر نه باصوب توركى خارجه بر اقمشلردر . داها فجيح مسائلدن بوراده صرف نظر ايدىورم . ذاتاً بىم بوراده مطالعه يوروتديكم اك زياده اون ايكنچى عصر هجرى به قادار كلن دورلره عائددر . او زمانلرده املا ؛ ديدىكم طرزده ايدى . ايسته (كتورر) كلمه سى ده او دورلرك املا لرننددر . حالو كه نفس الامر ده برى (كلك) اصلدن (كتورمك ، كتيرمك) يعنى (كلديرمك) صيغه تعديه سندن قاينايه رق (كتيرمك) اولمشدر . عربجه سى (جامه) و فارسى سى (بياورد) ماده سنك مصدريدر . ديكرى (قايتتورمق ، كيتديرمك) دن قاينايه رق (كوتورمك) اولمشدر . بونك ده عربجه سى (اذهاب) و (روان كردن) در . يعنى يكديكرينك طابان طابانه ضديدر .